

Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskola

Mestermunka dokumentációja

Kiss Adrienn Mária

2024

Témavezető: Albert Ádám DLA

LETTING DO
Kiss Adrienn Mária és Andreas Fogarasi közös kiállítása
Torula Művészter, Győr
2023

Machine Impressions, négycsatornás videóinstalláció, C-print papíron, 4min, loop, 2023, Torula Művészter, Győr 2023

Machine Impressions, négycsatornás videóinstalláció, 4min, loop, 2023, Torula Művészter, Győr 2023

Machine Impressions, C-print papíron, 2023, Torula Művészter, Győr 2023

Machine Impressions, C-print papíron, 2023, Torula Művészter, Győr 2023

Shifting River, fa, gipszkarton, 75 festmény (akril, olaj vásznon) Torula Művészter, Győr 2023

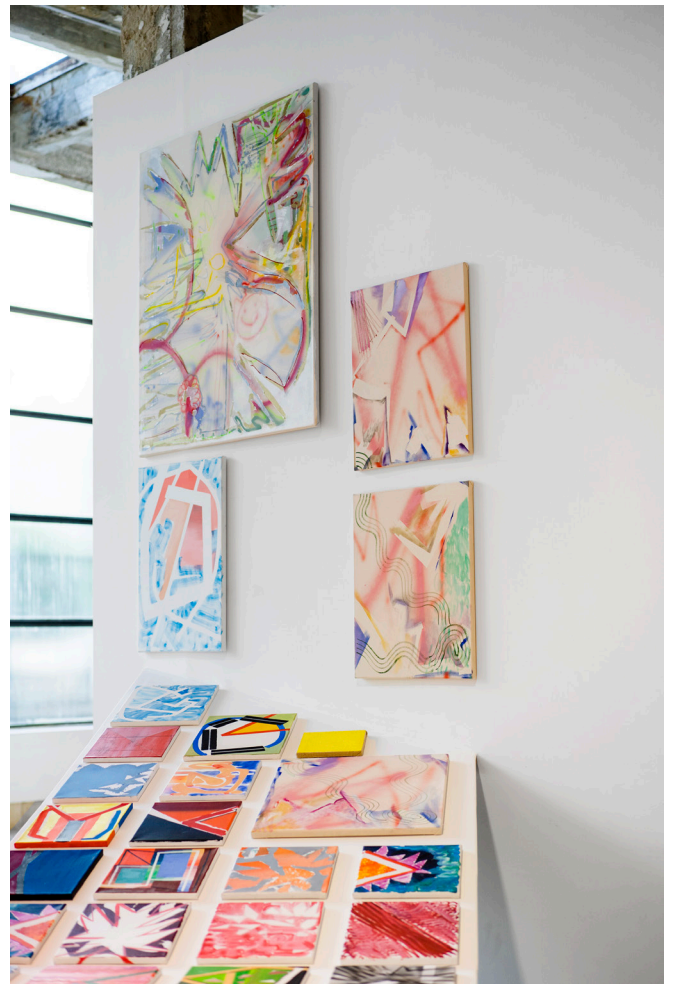

Shifting River, fa, gipszkarton, 75 festmény (akril, olaj vásznon) Torula Művészter, Győr 2023

Shifting River, fa, gipszkarton, 75 festmény (akril, olaj vásznon) Torula Művészter, Győr 2023

Shifting River, fa, gipszkarton, 75 festmény (akril, olaj vásznon) Torula Művészter, Győr 2023

Harlekin, 20 x 20 cm (olaj vásznon) Torula Művészter, Győr 2023

Mi történik, ha egy művész mond le önként a végeredmény felett gyakorolt teljes kontrollról?

A Letting Do erre a kérdésre keresi a választ: olyan művekből válogat, amelyeket az alkotómunka során valamely külső tényezőre, szereplőre való szándékos ráhagyás, ráhagyatkozás, illetve a munka célzott ki-szervezése jellemez. Kívülről érkező, kalkulált hatóerő lehet egy másik művész behívása egy adott munka megvalósításába, a tükröződés, mint módosító keretrendszer, vagy éppen a mesterséges intelligencia bevonása. Mindezek az eszközök teret adnak a rendezett véletlen poétikus mozgósítására. A Letting Do duókiállítás másik visszatérő témája a munka, a gyártás, az előállítás, ennek történeti, ipari összefüggései, illetve a művész mint termelő problémája. Ez a vonatkoztatási rendszer reflektál a Torula terének ipari léptékeire és az épület eredetileg üzemi funkciójára is. A kiállításon döntően a tízes évek második felében készült munkák mellett kifejezetten erre az alkalomra készült művek is szerepelnek. A duókiállítás komparatív karakteréből kiindulva: a két meghívott kiállító, Andreas FOGARASI (1977) és KISS Adrienn Mária (1978) közelről nézve stilsztika-ilag eltérő, ám alkotói munkamódszerében közös metszéspontokat követhetjük nyomon. Ez alapján a kiállítás négy nagyobb egységből, műtárgycsoportból épül fel.

A Torula rezidens művészeként alkotó, illetve a Magyar Képzőművészeti Egyetem doktori programját jelen mester projekttel záró KISS Adrienn Mária az elmúlt évek során standard, előregyártott formában beszerezhető, ugyanakkor nagy mennyiségben felhalmozott vásznait rendezti újra, ezúttal egy térre szabott, túl felfeszített, burjánzó installációvá (Shifting River). A kisformátumú képek egyrészt a műtermi munka mögött meghúzódó gazdasági környezetre (nyersanyagok beszerezhetősége, kísérletekkel járó műtermi melléktermékek ökonómiaja, illetve a művek tárolási költségei) illetve a hétköznapi instant felkínált, árucikké váló művészeti önkifejezés felé irányítják figyelmünket. KISS nem moralizáló kritika tárgyként emeli be ezeket az anyagokat művészetébe, hanem a hétköznapi tapasztalatot a folyton tevékeny, babráló alkotói kísérletezés szerves elemeként kezeli. Ez, a hétköznapi szférájából való kiemelés, újraakterezés gyakorlata emlékeztet minket FOGARASI gyűjtő, kollázssal kombináló metódusára (ld. Nine Buildings, Stripped építészeti objektum vagy a Torulába is meghívott Envelop sorozat esetében).

A rész-egész viszonya: vagyis egy-egy önmagában is érvényes kisformátumú kép és az ezek sokaságából futószalagszerűen szerveződő mintázat, kulissza kettőse felől is vizsgálható a mű. (Ez a vizuális stratégia ismerős lehet KISS 2021- ben a Ludwig Múzeumban bemutatott hasonlóan festészeti fókuszú installációjából is). Az installáció jelen kiállításban egy digitális, mozgóképes párdarabbal egészül ki.

A négycsatornás animáció (Machine Impressions) elkészítésébe KISS mesterséges intelligenciát (AI) is bevonta, a mainstream vizuális kultúrában megjelenő humoros, önszórakoztató használatától eltérő módon használva azt. A mozgóképes munka egyes alap framjeit részben KISS Adrienn Mária analóg módon készült, majd digitalizált művei alkotják, míg a köztes „hézagokat” az AI-nak kiszervezett úgy nevezett generatív képalkotási eljárás tölti ki. A fentiekhez képest itt nem a hierarchikus (rész-egész), hanem mellérendelő (non-hierarchikus, lineáris) módon történik a vizuális kimenet termelése, vagyis a művész és a művész esztétikai szempontjai szerint irányított mesterséges intelligencia, a gép egymást kiegészítve hoz létre egy új vizuális minőséget. Az algoritmikus játéktér megszabása ugyan az alkotói irányelvek szerint történik, ahogy KISS által készített, többszáz tételes vizuális adatmennyiség adja a feltrévelt AI számára a további kép-generáláshoz szükséges kiindulási korpuszt, alap adathalmazt is. Ezzel a klasszikus képalkotási eljárások és az AI művész által vezérelt, meghatározott keretek közt zajló, művészeti munkának alávetett gépi képtermeles egymást kiegészítő viszonyba kerül.

FOGARASI Envelop [Boríték] című sorozata több szempontból is kapcsolódik a termelés fogalmához. Egyrészt tematikusan: a hatvanas évekbeli Nagy szocialista építkezés és Képek a magyar közlekedés és távközlés életéből grafikai sorozatok lapjait sajátítja ki, amelyek az új gazdasági mechanizmus előszeleként az épülő társadalmat és annak fizikai, urbánus tereit (lakóházaktól, az energia- és tudástermelés intézményeiig) népszerűsítette a nagy példányszámban sokszorosított rézkarcok révén. Másrészt anyaghasználatában: a fém-papír-üveghármasa is ipari karaktert kölcsönöz az objektumoknak. Végül, de nem utolsó sorban, absztrakt, nyíló geometriai formái – mint az utókor számára konzerválható levelezőlapok időtálló, bombabiztos borítékjai – variációs sorként a hajtogatás egymásutáni munkafázisait juttathatják eszünkbe. Ez utóbbi értelmezés a 20. században a képpalkotó eljárások, különösen a technikai médiumok a munkafolyamatok optimalizálásban, tömegtermelésben játszott szerepére is irányíthatják figyelmünket. Az Envelop sorozat appropriációra épülő módszerét viszi tovább a kiállításon elsőként bemutatott Stamps objektumgyűjtemény is, amely a karakteres bélyeghelyét jelölő X motívum felnagyításával él.

A művészeti munka szemléltető, dokumentáló társadalmi funkciójára klasszikus történeti példa (ahogy az Envelop esetében kiindulást jelentő rézkarcok esetében is láttuk) a városkép, a panoráma műfaja. FOGARASI ebben az esetben is egy adott mértani test (henger) és hozzá jelentésgyarapító módon illeszkedő anyagválasztás (tükörfólia) kombinációjából indul ki (Mirror Ring). A korábban a Pozsonyi Városi Galéria meghívására készített hasonló formátumú alkotás ezúttal – a hely építészeti adottságait kiaknázva – az szeszgyártás melléktermékeként keletkező élesztő egykori tartályainak tartó betoníveikhez idomul. Ez, a nagyobb, 2015-ben készült munka két évvel később Peter Bartoš rajzaival és a pozsonyi vár alatti építkezéseket dokumentáló digitális fotóprintekkel egészült ki, a történeti városkép és a késő kapitalista reguláztalan beruházások ütközésének látványát adva. A minimális vizuális beavatkozás – mint a helyi látvány visszatükrözése; a galériateret karakteresen meghatározó, a természetes fényt megsűrűsítő, nagyléptékű üvegfelületek, illetve a tükörfólia és a látogató kettősében is alakul. Ilyen módon kapcsolódik a teret és a rendezett véletlent – mint a kalkulált tükröződések – összekötő mű belső logikája KISS szintén külső agenciának – AI algoritmusának – kiszervezett alkotói módszeréhez.

Kurátor: Salamon Júlia